

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 100 Lei. — Șase luni 50 Lei. — Trei luni 25 Lei. — Pentru străinătate un an 180 Lei.

Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir peti 2 lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă **rabatul cuvenit**

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Cartea care cucerește lumea

În ultimul congres anual al «Societății Britanice» pentru răspândirea Bibliei s'a făcut îmbucurătoarea constatare, că sf. Scriptură e tradusă până acum în nu mai puțin decât 550 de limbi, dintre cari 100 cad pe restimpul ultimilor opt ani.

Faptul e destul de important ca să ne justifice câteva reflexii asupra lui. Căci nu e vorba numai de evidenta hărnicie a unei societăți care ține să-și îndeplinească chemarea cu o așa de sistematică râvnă, ci e vorba mai ales de perspectivele creștinismului de a ajunge în realitate religiune universală.

Dacă aceste traduceri s'ar face numai pentru a fi depozitate în rafturile bibliotecilor din Orient, ori pentru a forma obiectul unor cercetări de natură pur științifică, cititorul ar avea tot dreptul să treacă peste această știre, ca peste o simplă curiositate a zilei. Însă lucrul stă cu totul altfel: sf. Scriptură se traduce pentru a fi pusă la îndemâna tuturor celor care caută un drum spre Dumnezeu.

Răspândirea Bibliei se face prin nenumeratele misiuni, cari lucrează cu devotament apostolic la evanghelizarea neamurilor păgâne.

Un foarte larg și primitiv câmp de activitate găesc aceste misiuni în India și China. Mai ales în India. Budhismul nu e o religie propriu zisă; de aceea nici nu are puterea de viață, trăinicia unei adevărate religii. El e mai mult o filosofie;

și încă o filosofie străbătută de cel mai profund pesimism. Ea înseamnă «crepusculul unei culturi îmbătrânite» (Chamberlain). Budhismul trăiește pentru a — muri. Evanghelia lui Isus dimpotrivă e chintesență, sete de viață. Creștinul trăiește pentru a trăi și după moarte — viață eternă!

Dar nici poporul indic, al cărui suflet e vaccinat deja cu serul culturii apusene, nu mai doarme în brațele tradiționalismului său cvietist. Ori cel puțin nu în măsura în care ne-am obișnuit să credem. Dovadă recente mișcări de emancipare politică. Acest nou curent de viață are darul de a creia în Indii o atmosferă favorabilă pentru încetățenirea tot mai temeinică a evangheliei creștine, care e în stare să dea credinciosului — și în împrejurările creiate de cultura modernă — adevăratul sprijin sufleteș.

Profeția Mântuitorului implică mai presus de toate un ideal de viață în lumea aceasta. Numai veșnica strădanie spre acest ideal duce la împărăția lui Dumnezeu, care nu este din lumea aceasta. Ba, mai mult: creștinul veacului nostru însăși vieții eterne îi dă un înțeles dinamic — calitativ, nu cantitativ, intensiv nu extensiv: — O concepe în sensul unui ideal de viață *dincoace*, prin credința numai în viața de *dincolo*. În aparență e o intervertire arbitrară a problemei religioase. În fond însă nu e decât același principiu creștin — văzut prin prisma poate prea realiste a culturii moderne.

Ear pătura de sus a Indiilor trăiește în atmosfera acestei culturi. De aceea crești-

nismul nu numai că-i e accesibil, ci îi devine tot mai mult o necesitate.

E semnificativă declarația ce a făcut-o un înalt slujbaș indigen unui profesor francez dela o școală inferioară din India:

«De două lucruri sânt sigur: că eu voi muri în credința părinților mei, dar că *nepotul meu se va naște creștin*; numai fiul meu nu știu ce va face».

Nici chinezii nu sânt așa de... chinezi cum se crede de obicei. Cultura europeană le surpă tot mai mult zidurile sufletești care i-au făcut până acum așa de refractari față de orice inovație culturală.

Pentru a arunca o lumină asupra noilor orientări culturale din împărăția îndepărtatului orient, e destul să amintim faptul că unul dintre cei mai mari cugetători ai zilelor noastre, R. Eucken, a cărui filozofie e străbătută de duhul celui mai profund idealism creștinesc, e mai cunoscut și mai citit în China decât ori unde.

Constatări similare am putea face și cu privire la atmosfera culturală din alte părți ale pământului nostru.

Firește, evanghelizarea neamurilor păgâne nu va fi opera quasi-mecanică, minunată, a unei zile, poate nici a câtorva veacuri.

Că ori mai curând, ori mai târziu se va realiza însă, — avem destule motive s'o credem.

Nec.

FOIȘOARA

† Dr. Ion Sârbu

de Prof. I. Lupaș

La vârsta de 57 ani s'a stins în Rudăria, — satul său natal — părintele dr. I. Sârbu, unul dintre cei mai bine pregătiți istorici români.

Născut la 19 Februarie 1865, ca fiul preotului Iacob Sârbu, a studiat în Caransebeș, Dobrișin, Pojon și Brașov, iar studiile universitare le-a început la Jena și le-a terminat la Viena, unde a luat și doctoratul prezentând ca teză o importantă monografie istorică asupra politicii exterioare alui Matei Vodă Basarab: «Matei Vodă Basarab auswärtige Beziehungen», apărută în Leipzig la 1899 și apreciată favorabil în reviste de specialitate române, maghiare, germane și franceze.

Incurajat de buna primire cu care fu întâmpinată cea dintâi scriere-a lui, s'a apucat să studieze epoca lui Mihai Viteazul adunând material bogat pentru o monografie a marelui Domn. Planul acestei lucrări l-a croit însă în dimensiuni atât de vaste, încât nici în două decenii nu l-a putut duce la îndeplinire.

La 1904 a publicat în București volumul I. al monografiei intitulate: «Istoria lui Mihai Vodă Viteazul Domnul Țării Românești». Acest volum cuprinde o analiză foarte amănunțită a tuturor izvoarelor istorice și o expunere conștiincioasă a tuturor momentelor din viața și domnia lui Mihai până la 1598.

În prefață arată autorul greutatea, ce a întâmpinat până a scris această carte și se tânguește asupra «lipsei de noroc» în cuvinte, cari chiamă în amintirea cetitorului soarta mult sbruciatului Gheorghe Șincai.

Dar «lipsa de noroc» avea să se schimbe curând într'un noroc de care puțini istorici români s'au putut împărtăși până la dânsul. În sesiunea generală din 1905 «Academia Română» i-a acordat marele premiu Năsturel de 12.000 Lei, urmând recomandățiunea cuprinsă într'un raport deosebit de elogios în care se făcea constatarea, că cel ce s'a încumetat să ia asupra-și sarcina de a scrie o istorie specială despre Mihai Viteazul «era de sigur cel mai bine pregătit din tinerii noștri istorici, era, fără îndoială, spiritul cel mai potolit și mai cumpănit, scriitorul conștiincios și obiectiv, observatorul cel mai fin și muncitorul cel mai cu rost, dacă nu cel mai harnic, astfel încât lucrarea sa, dacă din punctul de vedere al formei, al stilului și al limbii întrebuintate, lasă întru câteva de dorit, însă din

punctul de vedere al cuprinsului, al studiului științific și critic al izvoarelor, al combinării rezultatelor dobândite prin acest studiu, ca și al expunerii faptelor, după înlanțuirea lor logică și adevărată, merită toată lauda».)

La 1907 a apărut partea I-a din volumul II, dând istoria anilor 1598 — 1599 cu toate întâmplările privitoare la cuprinderea Ardealului «și anunțând că în partea a doua a acestui volum va înfățișa stăpânirea lui Mihai în Ardeal, purtarea curții împărățești din Viena cu el și a lui cu împăratul, precum și cuprinderea Moldovei, rămânând ca într'un ultim volum (III) să dea întreg materialul istoric privitor la căderea lui Mihai.

Acestea din urmă însă nu au mai apărut. Căci autorul istoriei lui Mihai, neisbutind să ajungă profesor la universitatea din București, cum ar fi dorit, și refuzând să primească la Universitatea din Iași catedra, ce i s'a oferit — s'a așezat ca preot în locul tatălui său, la Rudăria, unde îndatoririle cele multe ale oficiului său de paroh și administrator protopopesc l-au împiedecat a îmbogăți literatura noastră istorică și cu cele 2 volume, anunțate în prefața dela 1907. A participat părintele Sârbu și la

*) Cf. Analele Academiei Române seria II. t. XXVII 1904—5 pag. 356.

Congresul dela Iași

Delegațiunii din toate centrele țării au venit în 25 l. c. la Iași, să ia parte la al treilea congres general al societății Ocrotirea orfanilor din răsboi.

La ora 11 dim. s'a oficiat la mitropolie serviciu divin de l. p. s. Sa mitropolitul Pimen al Moldovei, care prin o cuvântare frumoasă a relevat însemnătatea operei realizate de societate.

Congresul s'a deschis la ora 3 d. a. în Teatrul național. În numele comitetului central, l. p. s. Mitropolitul Pimen salută pe congresiști și aduce pios omagiu pentru eroii cari au făurit unitatea noastră națională.

La propunerea dlui G. Măzescu, ministrul ocrotirilor sociale, se trimit telegrame de omagiu Familiei Regale.

Dl C. Toma, primarul Iașului, urează un «Bine ați venit!» tuturor congresiștilor.

Dna Olga Sturdza, prima președintă a societății, arată în cuvinte mișcătoare cum s'a înființat instituția aceasta la Iași în clipele cele mai grele pentru neam. Face apoi o expunere generală despre situația actuală a societății Ocrotirea orfanilor, care astăzi are 108 orfelinate (91 proprii, 17 subvenționate), unde se adăpostesc aproape 9 mii de orfani. Iar la domiciliu asistă peste 53 mii de orfani. Bugetul general: 43 milioane de lei. Numărul total al orfanilor: 350 de mii (40 mii de ambii părinți, 310 mii orfani de tată). Conducerea și administrația se face în 9 regiuni din țară de către 80 comitete regionale și județene. Regiunile sânt: Iași, București, Craiova, Chișineu, Cernăuți, Sibiu, Constanța, Timișoara și Cluj. (Regiunea VI Sibiu are 10 filiale județene cu tot atâtea orfelinate, întreținând 531 copii, și 3212 la domiciliu). Dna Olga Sturdza termină exprimând mulțumiri înalților Prelați, armatei, guvernului, presei și autorităților locale pentru concursul dat, și exprimă omagii Familiei regale.

Urmează mai multe cuvântări, în care se fac dări de seamă despre activitatea regiunilor.

În ziua a doua a congresului, în 26 lunie, se fac, sub președinția l. p. s. Sale Mitropolitului Pimen, propuneri referitoare la mersul societății și la activitatea tuturor regiunilor sale.

Conferență preoțească

— Tractul Lupșa —

Preoții tractului Lupșa, ca de regulă, și anul acesta au fost convocați în luna Mai, luna poeziei și a înălțărilor sufletești, anume pe ziua de 29 stil v. în comuna bis. Șasa.

Comuna aceasta și cu vecina ei, Vința, de mai mulți ani de zile se află în vacanță. Scopul conferenței era deci, ca în aceste 2 comune bisericesti, pe lângă rezolvirea afacerilor proprii ale conferenței să se exercite și misiune religioasă. De aceea și programul consta din două părți: misionară, una, și oficială alta. Partea misionară și-a luat începutul la ora 8 jum. dimineața cu serviciu divin în ambe biserici (Șasa și Vința), executat prin preoții

tractului, ca membri ai conferenței. În biserica l. spre a ridica solemnitatea și mai mult, a cântat la sf. liturgie corul tractual al preoților și învățătorilor. În ambe bisericile s'au ținut predice acomodate. În Șasa au predicat Andrei Moga și Vasile Șpan, în Vința predica a rostit-o Vasile Bărluț. Serviciul divin i-a urmat procesiunea cu prapori și sf. icoane, în cimiterul din Șasa, participând la aceea poporul întreg dela aceste biserici, mai ales cel din Șasa, ca mai aproape, era foarte bine reprezentat fiind și mare eveniment o solemnitate ca aceasta pentru oamenii a căror viață se scurge în plină izolare de lumea mare. Aci — în cimitir — s'au îndeplinit: a) Sfințirea apei cu cetirea rugăciunilor speciale pentru țarină (îmbelșugarea roadelor pământului); b) Taina sf. maslu, și c) Parastas pentru cei ce și dorm somnul de veci în cimitir, totodată și pentru eroii neamului cari au căzut pe diferitele câmpuri de luptă în războiul de întregire a neamului românesc. Înaintea stropirii îndatinată a poporului, a urcat tribuna protopopul-președinte al conferenței, Vasile Gan, desvoltând în exhortația ce a ținut-o publicului adunat, însemnătatea actelor religioase și îndemnând publicul a se renoui sufletește, întocmai cum s'a renoit și câmpul în primăvară, ca să poată aduce în toamnă roadele care ne asigură traiul. Să nu fie deci nime între noi uscătură (morală), pentru că și în câmp nu uscăturile, ci crengile verzi, mlădițele ce abundează în suc și se pot desvolta, — sânt cele ce aduc roadele.

Încât am putut observa, și am auzit și părerea oamenilor, cari au rămas satisfăcuți, misiunea religioasă și-a atins ținta. Să urmeze acum faptele.

Ședința în cercul restrâns al preoțimii, s'a putut declara de deschisă prin președintele-protopresbiter numai la ora 3 d. a. Deși timpul era destul de înaintat, totuși în curs de 3 jum. ore, cât a durat ședința aceasta, preoții nu s'au dat învinși de oboseală, ci cu mare însuflețire au desbătut toate obiectele dela ordinea zilei, atât cele de ordin administrativ, cât și de ordin pastoral. Spre a nu lungi raportul, schițez rezoluțiile la care s'a ajuns.

În partea administrativă s'a luat la cunoștință activitatea grupurilor religioase în anul trecut și s'au luat măsuri ca activitatea în anul ce vine să fie și mai intensivă, anume așa, că predicatorii mai buni ai preoțimii să poată merge și în grupurile vecine cu a lor ca să dea cu prezența lor mai mare aplomb misiunilor ce le îndeplinesc preoții locali. S'a decis ca fiecare preot să prezente protopopului reversul de mărturisire, sub urmări legale, an de an, până la mijlocul lunii Mai, ca și în privința aceasta să se exercite controlul cuvenit, și să se poată da bune exemple poporului ce-l păstorim. S'a făcut apel la toți preoții tractului, ca să se înscrie membri ai Asociației clerului Andrei Șaguna și să-și plătească regulat cotizațiile anuale. S'a inițiat din nou congresul preoților din munții apuseni (tractele Abrud, Câmpeni și Lupșa), care s'a mai ținut de vr'o două ori, și ar fi binevenit și acum, ca să lupte din răzputerila apărarea intereselor preoțimii locurilor

atât de sterpe, cum sânt munții, unde preoții nu pot avea porțiuni canonice, ca să-și facă ceva zor de venituri laterale, ci trăesc curat din salariu, cum trăește ori care orășan, ba o duc și mai rău ca orășenii, deoarece nu au la îndemână piețele de unde să se poată prevedea cu cele mai necesare traiului. S'a luat decisiune ca la întregirea posturilor de preoți cu persoane mai puțin calificate, adică în cale extraordinară, autoritatea bisericească să țină cont și de opiniunea conferenței, primind în tagma preoțească numai persoane cu care preoțimea tractului poate intra în legături de colegialitate. Aceste sânt persoanele cu trecut moral nepătat.

Hotărârile de ordin pastoral sânt: a) Consistorul diecezan să deschidă și în Cluj curs pastoral de 30—40 zile, care să-l cerceteze preoții cari doresc a se aprofunda în chestiile de propagandă religioasă; b) Ven. Cons. să mijlocească ca parohiile noastre, — între alte opuri ce li se trimit dela centru, — să primească gratuit, ori pentru prețuri minimale, și Biblia adică Testamentul nou și vechi, în ediție canonică, ca să se distribue și explice poporului, contrabalansând propaganda sectarilor, cari și ei distribuie și explică biblia, însă în ediții apocrife și cu tendința de resvrătire contra ortodoxiei; c) sau invitat toți preoții a lăși în popor foaia de săptămână din Sibiu, «Lumina Satelor», care este redactată în duh creștin și deplin bisericesc; d) Preoții să insiste a ținea conferințe și șezători cu poporul în zilele de sărbători, înființând casele culturale de care avem trebuință, ca să contrabalansăm crășmele ce tot mai multe ravagii morale aduc satelor; e) Manierele preoților să fie cât se poate de urbane, evitând conflictele cu poporul, mai ales pe chestiile de stole ș. a.

Conferența a tractat și unele chestii pur spirituale, care privesc mai mult tipicul.

Notez de încheiere, că conferența nu și-a uitat nici de datorința de a ridica protest contra pornirilor, cari au de rezultat înstrăinarea poporului de biserica sa strămoșească. Se înțelege sub acest punct toți cei ce strigau pe timpul alegerilor: să nu meargă oamenii la biserică și să nu ducă jertfă preoților! Mergerea la biserică și ducerea jertfei la altar nu de dragul preoților se fac. Sânt datorințe creștine, care nu-i iertat a le confunda cu persoana preotului. Preoțimea cere, ca astfel de îndemnuri în public, ce duc la sălbătăcirea moravurilor poporului, să amuțească pentru totdeauna, — sânt și alte mijloace de luptă, leale, fără să avem trebuință de indemnul la revoltă contra bisericii. Protestul s'a ridicat nu ca să se apere persoanele preoților noștri, pentru că preoții acestui tract nu se simt vinovați de imputările ce se aduc preoțimii, ci s'a ridicat ca să aducă la judecări mai mature pe cei ce în mod prea ușuratic lovesc în preoțime cu toate prilejurile.

Așa s'a terminat această conferință. Preoțimea s'a dus la ale sale cu dorul de a lucra și mai departe, cât de intensiv în via Domnului, și cu nădejdea de a ne revedea la anul ce vine voioși, sănătoși și tot așa de porniți spre urmărirea idealului, ca și acum.

Raportorul

luptele politice ale românilor naționaliști din Banat contra nefastului curent al Burdiștilor, primind în cercul electoral Caransebeș un număr considerabil de voturi (2071) prin cari credea că ar fi dat «lovitura de moarte» dușmanilor politici ai neamului românesc. Cu prilejul alegerilor din primăvara anului 1922 își pusesese candidatura ca independent la Bozovici. Dar a rămas adânc mâhnit, că până și voturile date de proprii săi credincioși din Rudăria i-au fost șterpelite în cursul nopții. O jalbă plină de amărăciune a înaintat M. Sale în numele celor ce avură durerea să vadă — și la Bozovici, ca și în alte părți — o astfel de nerușinată falsificare și batjocorire a votului obștesc. «Lipsa de noroc», pe care o accentuase dr. Sârbu în prefața «Istoria lui Mihai Viteazul» nu l-a slăbit nici în cariera sa bisericească, nici în cea politică.

Spre a învedera calitatea de scriitor a părintelui Sârbu, ne vom mărgini a cita aici următoarea descriere istorică-politică a Transilvaniei dela începutul capitolului, care tratează despre cuprinderea ei de către Mihai: «Transilvanie, Transilvanie! Țară a munților păduroși, Țară de peste pădure, Țară de «peste munți»! Țară plină de atâtea daruri dumnezeiești! Pământ roditor, păduri cu tot felul de lemn și fiare sălbatice, munți ce ascund bogății de aur de

sare și de cărbuni, munți ce și-au deschis sânul să verse râuri binecuvântate peste văile și câmpiile tale! Țară întinsă! Hotarele tale ajung până unde se sfârșesc poalele dealurilor, copiii munților ce te încunjoară. Țară frumoasă! Tu toate le ai, ca să poți fi fericită!... Și totuși ce gemete înfundate se ridică prin văzduhul tău și se resfiră departe peste hotarele tale: Câmpia dela Apus și câmpia dela Răsărit Miazăzi sânt cutremurate de suspinele tale. Par'că Țările acestea n'ar avea inimă. Par'că tu ai fi inima amândurora. Două puteri de stat se frământă în toată ființa lor de grija ta. Una de durere, alta de ciudă și de necaz; una de nădejde, alta care te ține în ghiare, îngrozită de frica viitorului tău. Una are credința nebună, că numai așa te va putea stăpâni până la sfârșit, cum te stăpânește de 900 de ani, dacă fiii ce-ți scormonesc brazda, ce-ți pășunesc livezile, poienile și coastele cu turmele lor, dacă fiii ce scot măruntăie scumpe ale munților tăi, de 1800 de ani, dacă acești fii ai tăi își vor pierde limba ale cărei sunete dulci și așezare netedă a vorbelor le-au adus pe buze deodată cu armele Romei biruitoare.

Cealaltă nu are altceva comun cu tine decât sufletul copiilor de sub oblăduirea ei, care este tot una cu sufletul copiilor tăi, nimic altă decât dragostea, ce a sădit-o Dumnezeu

în sufletele celor născuți dintr'o mamă, dragoste care e cu atât mai fierbinte, cu cât copiii sânt mai bine crescuți. Atâta că această Putere, cea dela Răsărit-Miazăzi, trebuie să se simtă datoare a nu lăsa pe copiii aceleiași mame să fie striviți undeva. Și nu dragostea singură, chiar trebuința ei de viață ar cere să caute ca frații supușilor săi să nu piară nici unde. Dar, în casa altuia nu ai drept să te amesteci — așa zic astăzi cărmuitorii de țări. Și totuși ei s'apucară să facă rând în Turcia. Și totuși încă de mult auzit-am pe Ion Brătianu, ministrul cel mare, zicând: nu pot suferi ca pe sora mea s'o bată cumnatul, și eu să stau cu mâinile în sân. Pentru aceasta, Transilvanie mândră, durerile tale umplu de tristețe crăimea vecină. Iacă de ce suferințele nădușite ca și vaețele adânci ale fiilor și fetelor tale strâng pumnul fraților liberi și închid bucuria surorilor de peste hotar — căci trebuie să rabde tăcând — știe Dumnezeu până când... Iată de ce Crăimea stăpână atâta te-ar strânge în brațe de să-ți iasă și sufletul! Ea se zbate ca omul fără nădejde, căci duce luptă cu firea... Dar tu, țară a nenorocului, mângăie-te, ai credință, e vremea aproape să-ți se sfârșască tot chinul! Când prea e încrunțat Asfințitul, răsare Soarele în geană și atunci — atunci urmează furtuna curățitoare!... Ori va porunci Dumnezeu vânturilor și vijeliei să stea? Ori

O bună revistă

Clerul nostru, din oricare parte a țării, nu se mai poate plânge că ar fi lipsit de publicații bune bisericești.

Avem astăzi nu una, ci chiar mai multe reviste care nu stau cu nimic îndărătul altor reviste similare din apus.

Vechea revistă, *Biserica Ortodoxă Română*, ca revistă a Sfântului Sinod, îngrijită de un comitet valoros, se redactează acum cu deosebită râvnă și pricepere, așa că publicația aceasta conține în fiecare număr un bogat material, care poate fi citit cu folos și plăcere atât de cler, cât și de orice persoană doritoare d'a se informa și cultiva.

Revista *Biserica Ortodoxă Română* este condusă de profesorul universitar Dr. Ion Mihăilescu prim-redactor și de P. C. S. Părintele Arhimandrit Scriban, secretar de redacție.

Pe lângă articole istorice temeinice și bine scrise, revistă aduce în fiecare număr cronice interne și externe, care se citesc cu mult interes, precum și numeroase dări de seamă, însemnări mărunte ș. a.

Foarte instructivă, interesantă și variată, publicațiunea Sfântului Sinod răspunde trebuințelor sufletești ale cititorilor săi de orice tagmă.

Cei ce nu cunosc revista aceasta, n'au decât să-și procure un număr (costă 10 lei), și se vor încredința despre adevărul spuselor noastre.

Numărul mai nou, 8, conține: Puterea adevărului; Persoana morală a averilor bisericești de N. Cotlarciuc; De unde vine suferința, de I. Dragomirescu; Comentariul sfintei Evanghelii, Dr. Arhim. Scriban; Nici instrument de robie, nici unealtă de resvrățire, de M. Mihăileanu; Despre bunurile pământești, de I. Mihăilescu; Comori slavo-române răspândite, de Berechet; Cronice; Reviste, ziare cărți, ș. a.

Viață culturală la sate

— O șezătoare în Arpătac (Treiscaune) —

O frumoasă și instructivă manifestație s'a desfășurat Duminecă în 4 I. c., după amiază în Arpătac. Casa culturală gema de lume: bătrâni și tineri au venit la glasul de chemare setoși de lumină și progres.

Preotul le citește din «Lumina Satelor» despre minunile săvârșite în inimile apostolilor prin pogorârea darului duhului Sfânt; le vorbește cu căldură despre minunile, care și azi se întâmplă în inimile noastre, când se pogoară în ele duhul Sfânt. Poporul, desprețuit până acum, fără învățătură, sărac în cele materiale, dar mai puțin sărac în daruri sufletești, îndeplinește cu sumpătate rolul pe care Dumnezeu i l-a dat, urmând calea arătată de biserica strămoșască, și cultivând bunele moravuri și virtuți creștinești. Le arată însemnătatea mare a cărții bune, care să nu lipsească din mâna nici unui

țaran; nu numai Dumineca, în timpul de odihnă, ci și în zile de lucru, în timpul repausului dela amiază sau seara să se obișnuiască să aibă o carte de rugăciuni, carte de lucruri frumoase, o gazetă bună la mână. Ce bine se va odihni stând de vorbă prin carte cu cei mai luminați oameni, cari ca adevărați prieteni îi picură în suflet cuvânt de mângăere, de învățătură, de îmbărbătare, de îndemn spre muncă, cruțare, cumpăt, de petrecere frumoasă și alte multe. Le arată ca pildă numărul de Rusalii al «Luminei Satelor», care atâtea lucruri frumoase conține, din care are de citit fiecare, multe zile de rând, dacă se adâncește în învățăturile scrise acolo.

După acestea invită pe cei prezenți a-și lua fiecare câte un număr; în câteva minute s'au trecut cele 30 de exemplare, ce sosesc pe numele cooperativei, rămânând mulți fără de gazetă.

Acuma se face conscrierea, umblând preotul din casă în casă să se vadă câte exemplare să se mai comande, așa ca fiecare să aibă Dumineca gazeta pe masă. Se sperează, că pe lângă cele 30 de exemplare, să se mai aboneze alte 20—40 de numere.

A urmat apoi producțiunea elevilor din clasele superioare ale școlii elementare rămânând ca la cea mai apropiată șezătoare să se producă elevii din clasele inferioare sub conducerea harnicilor învățători: Iosif Rafiroiu și Eleonora Țânțorean.

Producțiunea s'a început cu o cântare religioasă, cântată de corul mixt al copiilor din cl. IV și V — condus de învăț. Rafiroiu; au urmat alte cântări religioase, naționale, care toate sânt aplaudate călduros. Rând pe rând au recitat versuri copii din cl. III, IV și V.

După recitări întrefesute de cântece executate de corul mixt, s'au reprezentat două piese teatrale de Maria Drăgan, una despre portul românesc, alta despre frumusețea graiului nostru, ambele jucate de eleve din cl. IV-a și a V-a cu multă iscusință.

Șezătorea s'a terminat cu citirea din partea preotului, a bucății de Ioan Creangă, moș Ioan Roată, după ce mai întâi s'a explicat unirea Moldovei cu Muntenia și starea țărănimii înainte de venirea lui Cuza Vodă. Lacrimi de emoție străluceau în ochii bătrânilor, la scena, când Cuza sărută fața lui moș Roată.

Pe lângă succesul moral, șezătorea a avut în succes material. Ca să poată face elevii din clasa IV—V o excursiune până la Sinaia sub conducerea preotului și-a învățătorilor, s'a apelat la bunăvoința celor prezenți să dăruiască, la fondul de excursie care cât poate. Oamenii au dat din toată inima adunându-se în grabă 320 Lei.

Observ cu acest prilej că înainte de amiază se adunară în biserică cu discul pentru familiile minerilor nenorociți din Valea Jiului alte 300 de lei...

Cu bunăvoință multe se pot face.

Cronicar.

ne va trimite El Bunul pe Impăciuitorul, să prindă de mâni Nedreptatea, punând pe tot natul la locul ce i se cuvine?

Chinuitorii tăi, Transilvanie tristă, necinsteau acum 307 de ani, numele Impăratului dela Viena. Ei se smulgeau din puterea stăpânului lor după drept și-și întindeau mâinile către Îmrărăția păgână. Atunci Mihai Vodă, domn fără păreche în trecut, se rugă de Impăratul, să nu poarte rușinea, să nu ierte ocara. El avea drept și datorie s'o facă. Slujise creștinătății, slujise împărăției, purtând război minunat cu păgânii. Și iată că Domnii tăi, Ardeal prețios, erau să-și taie legătura cu Praga, unde ședea împăratul atunci. Asta el nu putea să o rabde. Dar Rudolf II fu blând cu vătămătorii și îndelung răbdător cu ei. Și apoi el avu nenorocul s'asculte de sfetnici prea mici pentru timpul cel mare și să pună la locul cel mai bun un general rău, cu sufletul negru, urmărind ale sale măriri. Și blândețea aceasta și șovăirea de sus și strâmbătatea și necredința stăpânitorilor tăi mici de jos și trufia și duhul lor de asuprire către vecinul român și trebuința acestuia de viață nouă pentru neamul său aveau să-ți aducă, Transilvanie scumpă, fulgere și trăznete dela Răsărit și apoi — potop de necazuri dela apus. Și târguiala cu ei și bănuelile lor și ale sfetnicilor împărătești, și ura generalului și sălbaticu-i dor de a fi singur,

de nime umbrat și stăpânitor pe rodul muncii altuia, puseră capul Domnului Mare care a văzut printre veacuri. Și de păcatul de atunci tu suferi și astăzi... Dar tu prinde inimă și nu lăsa mahnirea să te cutroapă. E un împărat puternic și iubitor de dreptate la apus și un Mare Crai luminat privește la tine cu drag din spre răsărit. Și se spune, se pare, se vede că-s prietini. Și împăratul știe, că poporul tău, adevăratul tău popor i-a fost în veci cu credința și pricepe că dela dânsul așteaptă ca să i facă rândul dreptății. Și craiul dela hotar îți iubește poporul. Și atâtea pățanii din vremuri ce se urmara, nu pot să nu deschidă odată mari ochii datori să-ți vadă în suflet și la fapte bune și drepte să îndemne. Dar pățaniile moșilor trebuie cunoscute după adevăr. La această cercetare ne întoarcem.*

Este în această descriere un ciudat amestec de accente lirice cu tonul istoric-narativ, de reflexiuni politice cu aluzii de ordin național, pe cari la 1907 — în Ungaria lui Apponvi sau în Banatul lui Burdia — nu cuteza să le exprime nici măcar în această modestă formă de pareneză.

După «Vestitele fapte și perirea lui Mihai Viteazul» povești («deduse») de entuziastul bănățean Damaschin Bojancă la 1830 în «Biblio-

*) Vol. II. partea I. pag. 251—253.

Apel

Comuna istorică Vad a fost odinioară reședință episcopescă, înființată pe timpul fericitului în Domnul, Marele Voievod Ștefan al Moldovei.

Vadul, împreună cu alte comune din jurul acesta, pe la anul 1700 s'au unit cu biserica Romei. Acum însă, o parte din credincioșii acestei biserici întorcându-se la biserica strămoșască, spre mărirea lui Dumnezeu voiesc a-și zidi o biserică, pentru care s'au început lucrările de pregătire. Credincioșii bisericii noastre fiind în stare materială modestă, nu pot continua zidirea bisericii fără ajutor din afară de comună.

De aceea, ca administratorul acelei biserici și ca părinte sufletească al credincioșilor, mă adresez către Sfințiile Voastre, iubiți frați în Hristos, cari cunoașteți deplin însemnătatea istorică a Vadului, rugându-Vă ferbinte în numele poporului nostru de aici să binevoiți a întreprinde în parohiile fraților voastre o colectă, sau prin aranjarea de petreceri a aduna contribuiri pentru acel lăcaș, care va servi spre mângăierea sufletească a poporului nostru.

Sumele încasate să binevoiți a le transpune «Cassei Diecezane» ortodoxe române din Cluj (Strada Iuliu Maniu).

Repețindu-mi rugarea și mulțumindu-vă înainte pentru jertfele ce veți binevoi a le aduce, am rămas:

B a b a, în 15 Iunie 1922 (tract. Dej, jud. Solnoc Dobâca).

Cu iubirea frățească

Isidor Săvan,

paroh, adm. Vadului

Știrile zilei

Parastas. Ieri în 16/29 a I. c. fiind aniversarea repausării fericitului în Domnul marele arhiepiscop-mitropolit Andreiu baron de Șaguna, în biserica catedrală, din partea seminarului arhidiecezan, al cărui falnic nume-l poartă, s'a servit parastas pentru odihna sufletului în veci neuitatului mare arhieru, pontificând I. P. C. Sa arhimandritul Dr. Eusebiu R. Roșca, director seminarial, asistat de prof. Dr. A. Crăciunescu, duhovnicul seminarial I. Trifa și diaconul G. Micu, iar elevii institutului, — ca în toți anii — pe mormântul din Reșinari, prin o delegație, au depus cunună.

Banca agrară din Cluj care dobândise prin lege decret privilegiul de a finanța reforma agrară în Ardeal, prin modificarea legii își perde acest privilegiu. Președintele consiliului de administrație a băncii, dl. P. Poruțiu, declară în chestiunea aceasta, că în curând se va întruni consiliul băncii și va lua măsurile necesare. Banca Agrară este, cum se știe, creată în cea mai mare parte de institutele financiare din Ardeal, precum și de fonduri culturale din această țară.

teca Românească» a lui Zaharie Carcalechi, după chibzuia carte publicată la 1858 de ardeleanul Aron Florian despre «Mihai II. Bravul» — vastă și temeinică monografie a părintelui dr. I. Sârbu este, fără îndoială, cel mai important prinos de recunoștință adus din partea celor desrobiți eroicului desrobitor dela 1600. Păcat că autorul ei s'a coborât în mormânt, fără să fi avut norocul de a-și vedea opera aceasta terminată.

Mersul trenurilor în Sibiu

- I. Plecare: 1. Spre Copșa: 2:30, 18:50.
2. Spre Vinț: 4:05, 18:35.
3. Spre Râul-Vadului, Peatra-Olt, București: 2:45, 13:35, 18:45 (accelerat).
4. Spre Făgăraș: 7:20, 15:59.
5. Spre Cîsnădie: 5, 9:30, 15.
6. Spre Agnita, Sighișoara: 7:31, 17:45.
- II. Sosire: 1. Dela Copșa: 1:13, 11:20.
2. Dela Vinț: 10:20, 17:04.
3. Dela Râul-Vadului, Peatra Olt, București: 1:50, 12:30 (accelerat), 16:25.
4. Dela Făgăraș: 8:30, 13:59.
5. Dela Cîsnădie: 7, 11:35, 18:18.
6. Dela Sighișoara: 8:50, 17.

Convocare. Membrii Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, despărțământul *Copalnic Mănăstur*, sânt invitați la adunarea cercuală generală, ce se ține în 2 Iulie 1922 la ora 6 p. m. în Copalnic-Mănăstur. Programul conține: Serviciu divin la ora 8 a. m. în biserica din loc; la ora 6 p. m. deschiderea adunării în sala școalei; raportul general al comitetului pe anul 1922, alte rapoarte, apoi conferințe și propuneri.

În vederea constituției nouă, s'au ținut zilele acestea consfătuiri între ministrul cultelor și reprezentanții bisericii greco-catolice și romano-catolice. Convocați de ministrul cultelor, dl C. Banu, au participat în conferința dela Blaj mitropolitul Dr. V. Suciu, episcopii din Oradea Mare, Gherla și Lugos, câțiva canonici și profesori. S'a statorit textul unui memoriu, unde sânt formulate cererile cu privire la principiile ce biserica greco-catolică voiește să fie cuprinse în noua constituție. La Alba Iulia au participat episcopii romano-catolici din Alba Iulia, Timișoara și reprezentantul episcopului Szécheny din Oradea Mare. Ca și la Blaj, se cere menținerea școalelor confesionale. Ancheta n'a avut alt caracter, decât informativ.

Excursie. Institutorii și institutoarele din vechiul regat au organizat o excursiune pentru a vizita zilele acestea orașele din Ardeal.

Procesul comuniștilor. Curtea consiliului de război s'a pronunțat, în seara din 26 I. c., în procesul comuniștilor. La muncă silnică pe viață este condamnat Max Goldstein. La 10 ani Sau, Ozias; ceilalți la închisoare între 8 ani și o lună. Toți condamnații fac recurs.

Agitațiile în Germania. Un industriaș, întors din Germania, povestește într-o revistă bucureșteană câteva lucruri pline de interes despre agitațiile monarhiste germane. Au dreptate francezii, spune călătorul, să susțină întărirea și pregătirea continuă a armatei lor: în Germania se pregătește revanșa cu metoda de admirat și cu furie de suspectat. În școale, în biserică, la afaceri și la petreceri, în călătorie, în repaos, observi imediat spiritul de revansă și de pregătire. Hărțile, cărțile, vitrinele, tablourile ilustrate, cărțile poștale ș. a. cuprind numai subiecte de modul cum a fost atacată, persecutată și furată Germania de teritoriile ei. Ofițerii, poate chiar cei activi, umblă civili, dar nu uită să pună pe piept crucea de fier, ear lumea îi admiră ca și altă dată când purtau uniforma imperialismului german. Când străinul vorbește altă limbă de cât nemțească, este expus de multeori să fie insultat. La vitrine, prin localuri, prin instituții, sânt foarte respectate și puse în evidență fotografiile Kaiserului și ale familiei sale. Bismarck și Kaiserul fac obiectul celor mai multe manifestații de simpatie... O urmare a acestor agitații este și omorârea ministrului de externe Rathenau, asasinat de adeversarii republicei germane.

Convocare. Învățătorii rom. din jud. Sibiu sânt rugați a lua parte la adunarea generală ordinară a secției județene, care se va ține, Sâmbătă în 8 Iulie st. n. a. c. la ora 9 a. m. în edificiul «Asociațiuni» din Sibiu. Dispenze și scuze în scris nu se iau în considerare. La această adunare vor participa și toți învățătorii români din județul Dâmbovița, cari vor sosi în Sibiu Vineri în 7 Iulie cu trenul de 4:25 ore p. m. Colegii cari funcționează dealungul căii ferate dinspre Turnul roșu sânt rugați să-i întâmpine la gări cu școlarii, tinerimea și poporul din comunele lor. Sibiu, în 27 Iunie 1922. *M. Ogorean*, președinte. *Isidor Dopp*, secretar.

În «Biblioteca meseriașului român» editată de «Reuniunea meseriașilor români din Sibiu» au apărut următoarele 2 broșuri în a doua ediție: 1. Nr. 2. «*Pribeगी*», comedie în 2 acte, localizare după Nestoy de Dr. Sebastian Stanca. Prețul 5 Lei, plus porto poștal 1 Leu. 2. Nr. 4. Bucoavnă n'a învățat și umblă la însurat, sau «*Vlăduțul mamei*», comedie într-un act de Lupan. Prețul 4 Lei, plus porto poștal 1 Leu. — Se pot procura dela Reuniunea meseriașilor, Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17, precum și dela toate librăriile din Sibiu.

Trenuri de băi

I. Pleacă din Sibiu la Ocna băi: 6—, 9—, 11:45, 14:30.

II. Sosesc dela Ocna băi la Sibiu: 7:14, 10:15, 13—, 15:45.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Citind reviste

Lamura:

O. inițiativă a școalei și bisericii: *Copacii amintirilor*.

E vorba de pomenirea morților pentru patrie cari ni-au dat cu sângele lor o țară mărită și o libertate sigură. Trebuie făcut ceva sensibil, care să pilduiască viitorimii. Statue la sate? E greu, scump și neînțeles... Simple placarde, cu numele soldaților morți ai satului, e prea puțin. Ideea «soldatului necunoscut» mistică și abstractă, nu prinde la noi. Trebuie să ne întoarcem la vechiul cult al *copacului*, cel păstrează în datine toate popoarele.

Copiii Germaniei sădeau câte un copac pentru fiecare mort din satul lor. Azi, satele Franței se gândesc la acest fel de comemorare a soldaților căzuți. În Apus, cu prilejul unor mari evenimente, s'au făcut sădări de copaci. Sânt alee, în Franța, plantate înadins în zilele luptelor lui Napoleon: o pildă numai dintr'o sută.

Teiului Eminescu dela Copou (leși) e tot atât de evocator ca și o statuie.

Copacii bătrâni, de pe la mănăstiri și biserici, se leagă mai totdeauna de amintiri scumpe: trec în tradiție că-s de pe vremea foametei, de când e biserica, ori când era cutare Vodă și-s respectați ca niște moaște.

Ce frumos, ce pios ar fi fost, dacă s'ar fi legat amintirea morților în război de o plantă de plop, stejari, sau ce copaci cresc în regiune, — la oraș și în fiecare sat, — la biserici, la cimitire, sau la școală, câte un *copac pentru fiecare mort*, ca un prinos, un semn de comunicare cu cel dus dintre vii. Într'o zi «a morților», după slujbă, învățătorii, preoții, fruntașii satului, cu copiii ar fi sădit copacii pomenirii, și acolo s'ar fi placardat și numele lor. Pe la orașe s'ar fi putut face alee anume. Peste 2—3 generații, copiii lor de atunci li s'ar spune cu pietate: Uite, copacii ăștia bătrâni sânt de pe vremea războiului pentru întregirea României, și-s puși de copiii celor morți în război...

O lecție vie pentru suflete.

Deși au trecut 4—5 ani dela război, tot s'ar putea face și acum pentru eternizarea celor pe cari nu trebuie să-i uităm.

Nr. 209/protop. 1922

(91) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl III. din Veseud, protopresbiteratul Mediașului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții sânt poftiți a-și înainta cererile instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în termenul arătat și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta cuvânta eventual a celebra și a face cunoștință cu poporul.

Mediaș, la 8 Iunie 1922.

Oficiul protopopesc ort. al tractului Mediașului

Romul Mircea,
protopop.

Nr. 375/922

(109) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl III a Veneția de sus în protopresbiteratul Făgărașului se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Concurenții sânt poftiți a-și înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul deschis și pe lângă observarea dispozițiilor reglementare a se prezenta în comună spre a face cunoștință poporului.

Făgăraș la 8/VI1922

Oficiul protopresbiterat român ortodox al tractului Făgăraș în înțelegere cu comitetul parohial

Nicolae Borzea
protopop

Insoțirea de Credit din Râșor

Nr 7/922

(117) 1—2

Publicațiune de lichidare

Insoțirea de credit din Râșor (jud. Făgăraș) fiind în lichidare, prin aceasta se provoacă toți deponenții, creditorii și toți ceice au vr'o pretenziune față de această Insoțire, ca să-și ridice depunerile și să-și achite datoriile ce mai au la aceasta Insoțire, în timpul prescris de legea comercială din 1875 art. XXXVII §-ul 202.

Râșor la 15 Iunie 1922.

Constantin Pică,
președ. direcțiunii

Regatul România. Județul Hunedoara. Primăria orașului Deva.

Nr. 767/1922

(120) 1—2

Publicațiune

Primăria orașului Deva (județul Hunedoara) aduce la cunoștința generală că pentru exarândarea edificiului teatral din Deva, care constă din una sală teatrală provăzută cu 23 loge, scena (bina), garderobe, foier, restaurant, bucătărie, cameră de bucate, o locuință cu 2 odăi și apartamente, aranjamentul întreg ce se ține de teatru, se va ține licitație publică verbală împreună cu oferte scrise — în ziua de 17 August 1922 ora 10 dimineața, la primăria orașului Deva sala Nr. 1.

Prețul de strigare arândeii anuale 100.000 lei, adică una sută mii lei.

Odată cu oferta, amatorii sânt datori înainte de începerea licitației a depune 10% din prețul oferit pentru arânda anuală ca vadiu la percepția orășenească sau la comisiunea de licitație în numerar, sau hârtii de valoare.

Exarândarea se va face pe timp de 10 ani executive. Condițiile se pot vedea în orele oficiale în biroul primarului orășenesc din Deva.

Deva, la 22 Iunie 1922.

August Herbay,
primar

Nr. 125/922

(108) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din nou înființată parohie de cl. III-a Petrila «*Regele Ferdinand*», în protopresbiteratul Hațegului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții sânt poftiți a-și înainta cererile instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul arătat și a se prezenta în comună spre a face cunoștință cu poporul.

Hațeg, la 26 Mai 1922.

Oficiul protopresbiterat ort. rom. al tract. Hațeg în cointelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu,
protopop.

Reclama este

sufletul comerțului

Cum se vindecă Reumatismu și Gutta

este o broșură foarte interesantă și instructivă. Acolo veți găsi arătat pe larg toate boalele cum ar fi: reumatismul, gutta, artrita, durerile de șeale, durerile de picioare, migrena, dureri de cap, nevralgii, gravelă urică, boli de piele, etc. etc. precum și modul lor de vindecare. Această broșură se trimite la cerere, în mod gratuit, însă numai câteva zile. Deci vă sfătuim în interesul Dv. să cereți chiar astăzi această broșură, prin o carte poștală adresată la FARMACIA VOREL din Piatra-N. Moldova

M. E.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.